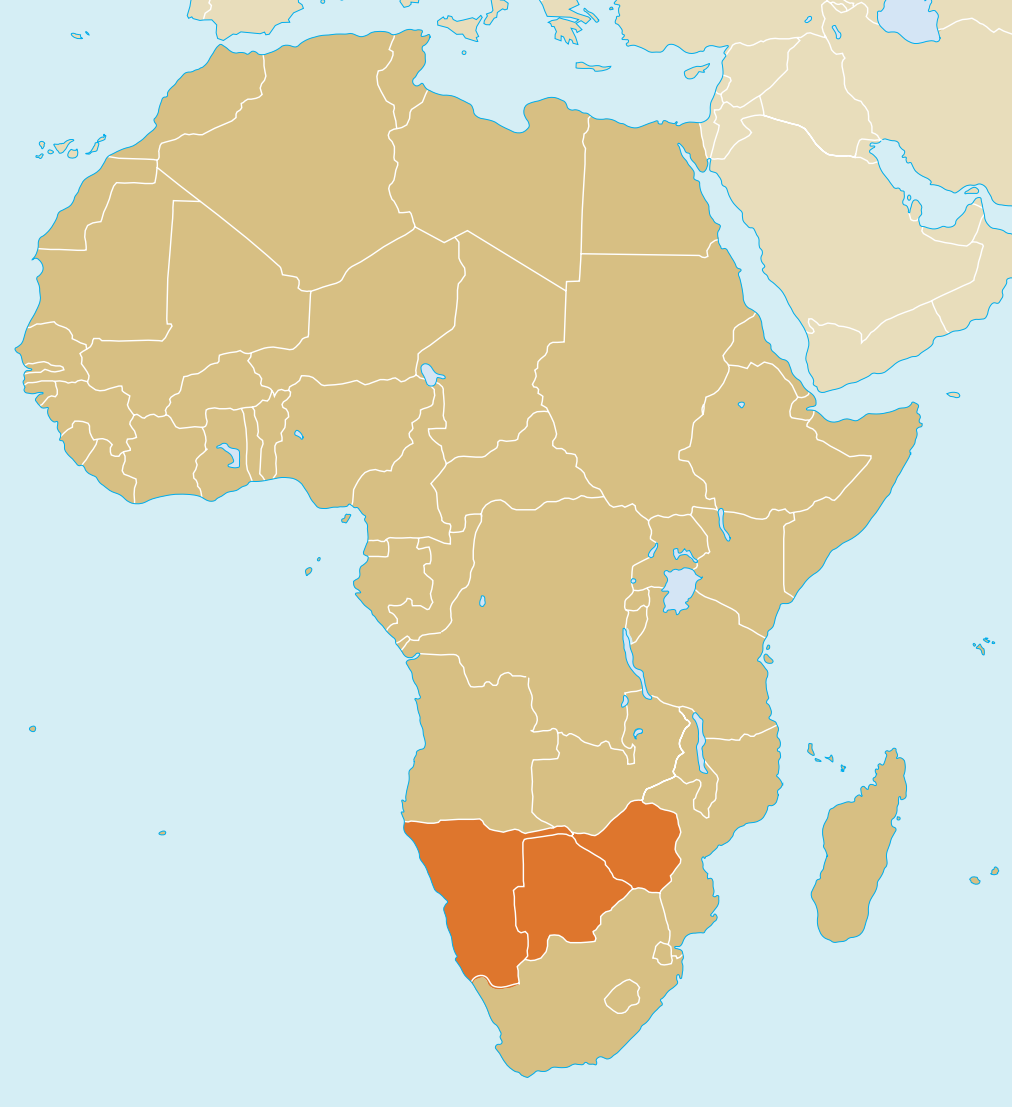

Inhoud

Namibië, Botswana en Zimbabwe

- ▶ Ga op safari in een van de vele natuurreservaten
- ▶ Maak een kanotocht in de Okavango Delta
- ▶ Bezoek het wereldbepaalde kunstenaarsdorp Tengenenge
- ▶ Vergaap je aan de pracht van de watervallen van Victoria Falls
- ▶ Ontdek het Duitse verleden van Namibië in de Alte Feste in Windhoek

- 7 Kaarten en plattegronden
- 11 Woord vooraf
- 1 13 Namibië, Botswana en Zimbabwe: een kennismaking**
- 14 Politiek en samenleving
- 15 Economie
- 24 Bevolking
- 37 Kunst en cultuur
- 40 Eten en drinken
- 2 43 Geschiedenis**
- 44 Vroege culturen
- 45 Europees kolonialisme
- 48 Oorlog en uitbuiting
- 56 Richting onafhankelijkheid
- 3 65 Natuur**
- 66 Klimaat
- 67 Landschap
- 70 Ligging
- 74 Flora en fauna
- 87 Wildlifegids
- 108 Safari
- 111 Wildparken
- 4 117 Namibië: het midden en hoofdstad Windhoek**
- 118 Windhoek
- 122 Rondom Windhoek
- 123 Van Windhoek naar Swakopmund
- 126 Swakopmund
- 129 Walvisbaai
- 132 Tips en adressen
- 5 135 Namibië: het zuiden**
- 136 Namib-Naukluft
- 138 Tussen Windhoek en Keetmanshoop
- 140 Keetmanshoop
- 142 Lüderitz en omgeving
- 145 Fish River Canyon
- 147 Tips en adressen
- 6 149 Namibië: het noorden**
- 150 Langs de kust
- 154 Kaokoland
- 155 Damaraland
- 158 Etosha
- 161 Ovamboland
- 162 Tsumeb
- 164 Otjiwarongo
- 165 Kavangoland
- 167 Bushmanland
- 168 Caprivi Strip
- 172 Tips en adressen
- 7 175 Botswana: het zuidoosten en hoofdstad Gaborone**
- 176 Gaborone en omgeving
- 178 Richting het noorden
- 180 Francistown
- 183 Tips en adressen

Woord vooraf

Meer dan de helft van de tien snelst groeiende economieën ter wereld bestaat uit Afrikaanse landen. Maar decennialang werd Afrika gezien als het verloren continent door westerse mogendheden. En daar was helaas ook veel voor te zeggen. De meeste landen in Afrika hebben de grootste moeite gehad om onafhankelijk te worden na eeuwen van kolonisatie. Botswana had geluk, onafhankelijkheid kwam in 1966 zonder bloedvergieten. Zimbabwe werd onafhankelijk in 1980 en Namibië pas in 1990, als een van de laatste Afrikaanse landen. In beide gevallen ging daar een onafhankelijkheidsoorlog aan vooraf. Voor veel Afrikaanse landen was het moeilijk om van de koloniale erfenis, met lukraak getrokken grenzen, goed functionerende democratieën te maken. De jonge Afrikaanse landen gingen gebukt onder etnisch geweld en corruptie. Perioden van droogte die tot hongersnoden leidden en een allesverwoestende aids epidemie hebben het continent een tijdlang geteisterd.

En toen keerde het tij. Na de eeuwwisseling lukte het de Afrikanen om de economieën te laten groeien, en niet zo'n beetje ook. Namibië en Botswana behoren tot de voorhoede. Zimbabwe komt uit een heel diep dal, maar gaat de goede kant op.

Het is dan ook een prima moment om je onder te dompelen in de dynamiek van dit geweldige en volstrekt unieke continent. Afrika kent een adembenemende natuur zoals die nergens in de wereld wordt gevonden, van de Okavango Delta voor de beste safari's ooit tot de Victoria Falls in Zimbabwe en de eindeloos uitgestrekte Namibwoestijn. Kom naar Afrika, voor een reis om nooit meer te vergeten.

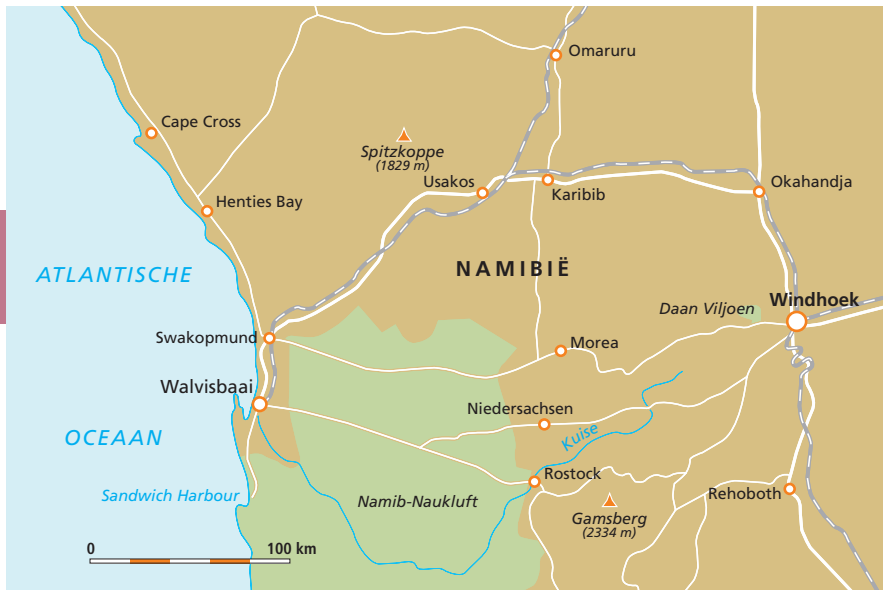
Bas Vlugt

Namibië: het midden en hoofdstad Windhoek

Midden in Namibië ligt de hoofdstad, Windhoek, een moderne, relatief kleine stad met een historische kern rond een Duits fort uit 1890. Vanuit Windhoek kan Centraal-Namibië, het land van de Herero, worden verkend. Zo kun je een bezoek brengen aan het Duitse plaatsje Swakopmund, dat aan de Atlantische kust ligt en veel toeristen trekt. Of aan Walvisbaai, het jongste stukje Namibië. De voormalig Zuid-Afrikaanse enclave werd in 1994 aan Namibië overgedragen en speelt een belangrijke economische rol. Vanuit Swakopmund of Walvisbaai kun je ook uitstekend het noordelijk deel van het Namib-Naukluft Park aandoen.

< De Christuskirche is een historische kerk gelegen in Windhoek, de hoofdstad van Namibië. Het is een iconisch gebouw en een belangrijke bezienswaardigheid in de stad.

Centraal-Namibië

WINDHOEK

De hoofdstad Windhoek is met een inwonertal van 335.000 de enige plaats in Namibië die werkelijk aanspraak mag maken op de aanduiding 'stad'. Windhoek ligt op het Central Plateau op een hoogte van 1650 m, waardoor er een aangenaam klimaat heerst.

De stad wordt omgeven door de Auas Mountains in het zuidoosten, de Eros Mountains in het noordoosten en het Khomas Hochland in het westen.

Windhoek is niet alleen het regeringscentrum, maar ook het economisch hart van Namibië. De stad ligt aan een knooppunt van wegen en spoorwegen. De belangrijkste internationale luchthaven van Namibië, Hosea Kutako International Airport, ligt op rijafstand.

Windhoek heeft geen oorspronkelijke bevolking. Zijn inwoners komen uit alle hoeken van het land en bestaan uit Herero, Ovambo, Nama, Damara, Bosjesmannen en witte mensen met een Duitse, Engelse of Zuid-Afrikaanse achtergrond. Ondanks deze mengelmoes aan culturen verwijst de overwegend Duitse architectuur in het centrum duidelijk naar de koloniale overheerser die de stad heeft gesticht. Duitssprekenden zijn nog steeds sterk vertegenwoordigd in het witte bevolkingsdeel. Voor hen is carnaval, dat eind april, begin mei wordt gevierd, het hoogtepunt van het jaar. Een zwarte Afrikaanse middenklasse, die snel opkomt, vindt emplooi bij de overheid en in de snel groeiende dienstensector.

Centrum

Het centrum van Windhoek, plaatselijk bekend als 'Klein Windhoek', bestaat uit een mix van koloniale Duitse gebouwen en moderne kantoorflats, overgoten met een Afrikaans sausje. Op de stoep van het *Bierlokal* wordt Afrikaans houtsnijwerk verkocht, de naburige modezaak verkoopt Chanel en twee deuren verder vergaderen kersverse regeringsfunctionarissen over de toekomst van de jonge republiek Namibië.

Een belangrijk oriëntatiepunt is de **Christuskirche** in de Peter Müller Straße. Deze Duitse lutherse kerk is gebouwd in 1910; het gebrandschilderd glas werd geschonken door keizer Wilhelm II. Achter de Christuskirche ligt het uit 1913 daterende **Tintenpalast**, de zetel van het Duitse koloniale bewind. Tintenpalast, 'inktpaleis', was een bijnaam die sloeg op de buitensporige hoeveelheden inkt die door de bureaucratische instelling werden verbruikt. Het paleis doet nu dienst als parlamentsgebouw.

Niet ver van de Christuskirche staat ook de **Alte Feste**, het oudste gebouw van Windhoek, waarvan de vestingmuren uit 1890 dateren. De Alte Feste deed dienst als hoofdkantoor van het Duitse koloniale leger in Zuidwest-Afrika. Het gebouw is tegenwoordig onderdeel van het **State Museum**, waarin aandacht wordt geschonken aan de geschiedenis van Namibië. Ook de recente geschiedenis, vooral de onafhankelijkheidsstrijd, komt uitvoerig aan bod. In het andere gedeelte van dit museum, **Owela Museum**, wordt ingegaan op het natuur- en cultuurhistorisch erfgoed van Namibië.

> STATE MUSEUM, ALTE FESTE EN OWELA MUSEUM, Robert Mugabe Ave, museums.com.na

Op de hoek van Müller Straße en Naser Straße ligt het **Ludwig von Estorff Haus**, genoemd naar de commandant van het Duitse koloniale leger die hier van 1902 tot 1910 woonde. Het gebouw werd oorspronkelijk, in 1891, gebouwd als officiersmess. Tegenwoordig is er een bibliotheek gehuisvest.

Langs Independence Avenue, voorheen Kaiser Straße, de hoofdstraat van Windhoek die het centrum doorsnijdt, vind je postkantoor, banken, warenhuizen, restaurants en hotels. De gebouwen aan de **Post Street** zijn in het begin van de jaren 90 gebouwd, maar kennen duidelijk Duitse architectonische invloeden. Er bevinden zich verschillende hotels, terrassen en boetieks. Iedere eerste en derde zaterdag van de maand vindt hier een grote markt plaats, met kunstnijverheid uit alle hoeken van Namibië en soms zelfs uit Angola, Zambia of Zimbabwe. Bezienswaardig is daar ook de **Meteorite Fountain**, waarin 33 meteorieten zijn opgesteld op stalen zuilen. De stenen, die voor 90% uit ijzer bestaan en voor de rest uit nikkel, kobalt en fosfor, werden in 1910 ontdekt in de omgeving van Gibeon in Zuid-Namibië. Ze zijn tijdens een enorme meteorietenregen op aarde gevallen.

bereiken. Alle toegangswegen gaan over gravel en zijn voor gewone auto's goed begaanbaar, hoewel in de noordelijke toegangsroute een paar lastige stukken zitten. De snelste, meest comfortabele en minst interessante route gaat via Mariental en Maltahöhe. Eveneens is er op de dag van aankomst niet veel tijd over om de omgeving uitvoerig te bekijken. Het is aardig om dan Elim Dune te bezoeken, een duin dat op 1500 m afstand van Sesriem ligt. Je kunt er met de auto komen, maar het is ook een mooie afstand om te wandelen. Onderweg zie je wellicht een enkele spiesbok, springbok en struisvogel. Vanaf het duin is er schitterend uitzicht over de omringende woestijn met hier en daar een *camelthorn*. De zonsondergang op deze plek is aanbevelenswaardig. Naar Sossusvlei is het 70 km rijden over de gladde asfaltweg die naar het hart van de Namib voert. Als je geen 4WD rijdt, zul je de laatste 4 km moeten lopen, wat overigens geen straf is. Het woestijnlandschap is adembenemend en als je niet te veel lawaai maakt, is er kans het mooiste te zien wat Namibië te bieden heeft: een spiesbok tegen de achtergrond van de woestijnduinen die baden in het rode licht van de opkomende zon. Sossusvlei zelf is een zoutmeer aan de voet van enorme duinen. De ribben draaien sierlijk naar de 300 m hoge toppen. Wie de uitdaging aangaat en naar boven klimt, doet er verstandig aan om voor deze klauterpartij minstens een uur de tijd te nemen. Vergeet de veldfles water niet. Eens in de paar jaar voert de Tsauchab voldoende water aan om het zoutmeer onder water te zetten. De gelukkige toeschouwer heeft dan een weergaloos zicht op duizenden flamingo's.

TUSSEN WINDHOEK EN KEETMANSHOOP

Wie kennis wil maken met de schitterende natuur van Zuid-Namibië, kan beter niet de B1 naar Keetmanshoop nemen. Wie daarentegen weinig tijd heeft, heeft er een ideale weg aan, want het is een stuk overwegend kaarsrecht asfalt van uitstekende kwaliteit met hoegenaamd geen verkeer. De lokale bevolking stuurt er comfortabele landcruisers met een voor Afrikaanse begrippen astronomische vaart van 180 km per uur overheen. Opvallend in dit droge steppeland zijn de uitgestrektheid en de op het eerste gezicht totale afwezigheid van mens en dier.

Rehoboth en de Basters

In het plaatsje Rehoboth en omgeving, 100 km ten zuiden van Windhoek, woont een unieke bevolkingsgroep die zichzelf Basters noemt. Hun geschiedenis gaat terug naar 1652, het jaar dat de eerste Hollandse kolonisten onder leiding van Jan van Riebeeck zich op de Kaap vestigden. Veel Hollanders stichtten gezinnen met Namavrouwen, ook wel Hottentotten genoemd. Het mulattenvolk dat daardoor ontstond, noemde zich Basters. In 1868 dreigde een confrontatie met witte kolonisten en 90 Basterfamilies trokken onder

Uitzicht vanaf Elim Dune, bij Sesriem.

leiding van Hermanus van Wijk noordwaarts en vestigden zich uiteindelijk in Rehoboth. Voor hun verblijf werd aan de lokale bevolking belasting betaald in de vorm van paarden. Basters zijn van oorsprong akkerbouwers. Tegenwoordig vinden velen werk in de bouwsector in Windhoek. De 60.000 Basters in Namibië spreken Afrikaans en zijn zeer trots op hun naam en unieke geschiedenis. In het **museum** van Rehoboth wordt de cultuur van de Basters belicht.

Hardap Dam

De afslag naar het Hardap Dam Recreation Resort and Game Park (250 km²) ligt 20 km ten noorden van Mariental. Het park ligt rond een klein stuwmeer, dat wordt gevoed door de Fish River, die 300 km zuidelijker door de gelijknamige canyon stroomt. Het water uit het stuwmeer wordt onder meer gebruikt om akkers te irrigeren, waar mais, katoen en druiven wordt verbouwd. Het meer trekt diverse vogelsoorten aan. Springbok, zebra, spiesbok, koedoe, hartebeest en zwarte neushoorn worden er eveneens aangetroffen. Je kunt er een game drive maken of wandelen. Accommodatie is er in de vorm van lodges en een camping; winkel en zwembad zijn ook aanwezig.

Maltahöhe

Behalve winkels, een benzinepomp en een aardig hotel heeft Maltahöhe weinig te bieden. Het is de laatste plaats in de 'bewoonde wereld' voor reizigers op weg naar Sossusvlei of Lüderitz.

Namibië: het noorden

Namibië wordt naar het noorden toe steeds breder. De maximale breedte – van Geraamtekust naar Katima Mulilo (Caprivi Strip) – bedraagt 1500 km. De Skeleton Coast is onderdeel van de Namib en loopt door tot aan de Angolese grens. Achter de Skeleton Coast liggen Kaokoland en Damaraland, die worden bevolkt door respectievelijk de Himba en de Damara. Deze onherbergzame en dunbevolkte gebieden bestaan uit halfwoestijn en steppe. Meer oostwaarts ligt de hoofdweg die Windhoek verbindt met Rundu en Katima Mulilo. Deze regio bestaat uit grote landbouwgebieden, die voornamelijk door witte boeren worden gebruikt voor extensieve veeteelt. Plaatsen van belang zijn hier Otjiwarongo, Grootfontein en Tsumeb. Etosha is het bekendste natuurreservaat van Namibië. Het park is bijzonder fraai en heeft een zeer omvangrijke en gevarieerde wildstand. Het uiterste noorden wordt gevormd door Ovamboland, Kavangoland en de Caprivi Strip. Hier woont het merendeel van de Namibische bevolking. Grote rivieren in dit gebied zijn Kunene, Okavango, Chobe en Zambezi.

< Zeehonden spelen een belangrijke rol in het ecosysteem van Namibië. Ze zijn belangrijke prooien voor roofdieren zoals orka's en haaien. Daarnaast hebben ze ook invloed op de vispopulaties, aangezien ze zich voeden met vis en inktvis.

Cape Cross

Cape Cross is de plaats waar de Portugese zeevaarder Diogo Cão in 1486 als eerste Europeaan voet op Namibische bodem zette. Hij richtte een kruis op ter ere van de Portugese koning. Dit kruis werd in 1893 door Duitse soldaten weggehaald en naar Duitsland vervoerd. Een vervangend kruis werd geplaatst op een duin met uitzicht over de baai. Daarnaast werd in 1980 nog eens een replica van het originele kruis vervaardigd en geplaatst waar Diogo Cão vermoedelijk het origineel neerzette.

Cape Cross Seal Reserve ligt aan de Atlantische kust, tussen Swakopmund en Skeleton Coast Park. In het reservaat bevindt zich een zeehondenkolonie van naar schatting 130.000 tot 180.000 dieren, die daarmee tot de grootste van zuidelijk Afrika behoort. De jongen worden tussen eind november en half december geboren. Bezoekers wordt dringend verzocht de zeehonden niet te storen door ze dicht te naderen.

Er leven ook jakhalzen en verschillende soorten zeevogels, waarvan de Kaapse aalscholver (*cape cormorant*) regelmatig overvliegt.

➤ CAPE CROSS SEAL RESERVE, met.gov.na

Skeleton Coast

Skeleton Coast bestaat uit een strook woestijn van maximaal 40 km breed, in de uitlopers van de Namib. Ten noorden van de Hoanibrivier lopen geen wegen. Dit gebied kan alleen worden bezocht met een *fly-in safari* van een plaatselijke touroperator. Een bezoek aan de Himba in Kaokoland maakt meestal onderdeel uit van een dergelijk arrangement.

Degene die op deze afgelegen plek een savannelandschap vol giraffen, zebra's en olifanten verwacht, komt bedrogen uit. Langs de kust liggen duinen die landinwaarts overgaan in de eindeloze gravelvlakten van Kaoko- en Damaraland. Op het eerste gezicht is in dit ruige woestijnlandschap zo goed als geen leven te ontdekken. Skeleton Coast is dan ook een natuurreservaat voor de fijnproevers. Het gebied is extreem droog: de jaarlijkse regenval bedraagt 15 tot 25 mm. Flora en fauna zijn afhankelijk van dauwdruppels die worden afgezet door mist, die vanaf het koude zeewater landinwaarts drijft.

Hoewel de dichtheden van vooral grotere zoogdieren zeer gering zijn, worden de volgende dieren waargenomen: insecten, schorpioenen, spinnen, slangen, hagedissen, kameleons, springbok, spiesbok, woestijnolifant, leeuw en luipaard. Bruine hyena's en zadeljakhalzen stropen het strand af, op zoek naar dode zeehonden, vogels en vis. Op de schaarse plekken met iets meer begroeiing, zoals droge rivierbeddingen, leven ook zwarte neushoorn, zebra, koedoe, giraffe en verschillende vogelsoorten. Om het broze even-

Elke zebra heeft een uniek strepenpatroon.

HET MYSTERIE VAN DE STREEPJESCODE

Over de vraag wat de functie is van het zwart-witte strepenpatroon in de zebra's wordt al lange tijd gespeculeerd, maar een duidelijk antwoord is er nog niet. De meest geopperde verklaring luidt dat het een schutkleur is. Overdag is het zwart-wit opzichtig maar 's nachts, wanneer de grote jagers actief zijn, zou dit patroon zebra's minder goed zichtbaar maken, vooral als de dieren zich in een gebied bevinden met bomen en struiken.

Een andere redenatie is dat door het strepenpatroon in een kudde de afzonderlijke dieren moeilijk waarneembaar zijn waardoor roofdieren tijdens een aanval moeite hebben zich te concentreren op één dier.

Een derde theorie is dat het strepenpatroon een rol speelt bij de regulatie van de lichaamstemperatuur.

Uit onderzoek blijkt dat zebra's zich aangetrokken voelen tot zwart-witpatronen in het algemeen, ook al betreft het behang. Parallel hieraan wordt wel geredeneerd dat het strepenpatroon de kudde bij elkaar houdt. In dat geval is het antwoord op de vraag waarom zebra's gedurende het evolutieproces hun karakteristieke strepenpatroon hebben ontwikkeld eenvoudig: omdat ze het mooi vinden.

wicht in de natuur niet te verstoren, is het de bezoekers streng verboden de weg te verlaten.

Skeleton Coast National Park (17.000 km²) strekt zich uit langs de kust van Namibië over een lengte van 500 km. Het reservaat wordt begrensd door de rivieren de Ugab in het zuiden en de Kunene in het noorden, die

Botswana: het noorden

De kaart laat zien dat slechts een relatief klein gedeelte van Noord-Botswana is gereserveerd voor de reservaten Chobe en Moremi. Om de reservaten staan echter geen hekken, zodat dieren vrijelijk tussen de parken kunnen bewegen. Dit betekent dat Okavango Delta, Chobe en Hwange samen met de Kalahari en reservaten in de Caprivi Strip een van de grootste natuurgebieden in Afrika vormen. Vooral olifanten, buffels, zebra's en gnoes leggen jaarlijks flinke afstanden af tussen de verschillende reservaten.

De Kalahari beslaat meer dan driekwart van Botswana. Hoe verder je naar het zuidwesten reist, hoe droger het landschap wordt. Savanne wordt steppe en bij de grenzen met Namibië en Zuid-Afrika gaat de steppe over in zandduinen.

In de Kalahari komen nog nauwelijks toeristen. De wegen van Gaborone naar Francistown en van Nata naar Maun gaan om de Kalahari heen. De vier natuurreservaten in de Kalahari zijn moeilijk te bereiken en missen veelal voorzieningen. Sinds het eind van de vorige eeuw is er de Trans Kalahari Highway: een weg die Gaborone met Windhoek verbindt en dwars door de Kalahari gaat. Dit heeft de bereikbaarheid aanzienlijk verbeterd. Tegelijkertijd is daarmee een deel van de natuur vernietigd en ook een groot deel van de romantiek van de eens ondoordringbare Kalahari verdwenen.

< De *mokoro*, een uitgeholde boomstam, is het aangewezen vervoermiddel voor een tocht door de Okavango Delta. Om bomen te sparen worden mokoro's steeds vaker van polyester gemaakt.

Een zadelbekooievaar in de Okavango Delta.

tweede helft van de regentijd trekken kuddes van duizenden zebra's, gnoes en spiesbokken naar dit gebied om de grasvlakten te begrazen. In hun kielzog volgen leeuwen, hyena's en wilde honden. Andere dieren die hier voorkomen, zijn impala, koedoe, giraffe en hartebeest.

OKAVANGO DELTA

De Okavango Delta is een enorm moerasgebied dat is ontstaan op de plaats waar de Okavango de Kalahari instroomt. Naast grote aantallen krokodillen en nijlpaarden leven er talloze soorten vis en landdieren. Het is zonder meer een van de meest bijzondere natuurgebieden ter wereld. Dit enorme moerasgebied wordt gevoed door de Okavango, een 1600 km lange rivier die ontspringt in het hoogland van Angola, zuidwaarts stroomt door de Namibische Caprivi Strip en uitmondt in de Kalahari. De Okavango gedraagt zich tot in het uiterste noorden van Botswana als een normale tropische rivier. Maar dan stuit zij op een zogenoemde *panhandle* (pannensteel) en vertakt in tal van stromen. De hierdoor gevormde binnenlanddelta (15.000 km²) is de grootste ter wereld en bestaat uit een systeem van rivierarmen en stroompjes, beboste eilanden, riet-, lelie- en papyrusvelden, grasvlakten en savanne. Redenen voor de vertakking zijn het egale oppervlak, de zanderige ondergrond en het geringe verval van slechts 16 m over de laatste 200 km. Het zeer lage verhang van slechts 8 cm per km maakt dat het water zeer langzaam door de delta stroomt. Het water doet er een halfjaar over om vanuit Angola naar de zuidelijkste punt van de delta bij Maun te komen. Dit

De Okovanga Delta: veel mooier en indrukwekkender dan dit wordt de wereld niet.

heeft tot gevolg dat het zuidelijk deel van de Okavango Delta de enige plaats in zuidelijk Afrika is met een omgekeerd seizoen: juist in de droge tijd is de delta op z'n natst. In de regentijd trekken onder meer zebra's, gnoes, buffels en olifanten weg van de delta, omdat er dan in gebieden buiten de delta, waaronder de Kalahari, veel voedsel is te vinden. In de droge tijd trekken de dieren de delta binnen, waar het stijgende water voor een uitbundige plantengroei heeft gezorgd.

> OKAVANGA DELTA, botswanaturism.co.bw

Eilanden

De meer dan 1000 eilanden in de delta variëren in grootte: van slechts enkele vierkante meters tot het grootste, Chief Island, van 100 bij 15 km. De meeste eilanden zijn begroeid met bomen, waaronder vooral mokolwane-palm, mopane, vijf, regenboom, baobab en verschillende soorten acacia's. De dierenwereld in de delta is overweldigend. De moerasbevolking bestaat uit nijlpaarden, krokodillen, slangen, schildpadden, hagedissen, vissen en talrijke soorten insecten. Zeldzame antilopen zijn litschi-waterbok en sitatoenga. Andere water minnende dieren zijn olifant, rietbok, waterbok, buffel, knobbelzwijn, baviaan en groene meerkat. Op de drogere stukken worden giraffe, zebra en antilopen zoals gnoe, koedoe, sassaby, hartebeest en impala aangetroffen. De neushoorn, door stropers in de jaren 60 reeds uitgeroeid, is een van de weinige ontbrekende dieren in de delta. Het hele spectrum van grote jagers (leeuw, gevlekte hyena, wilde hond, luipaard en jachtluipaard) is er wel.

Harare is het economisch hart van Zimbabwe. De moderne gebouwen geven de stad een meer Europese dan Afrikaanse uitstraling.

HARARE

Harare, de hoofdstad van Zimbabwe, is een metropool met een omvang van 3,5 miljoen inwoners. De spiegelglazen kantoorkolossen in Harare doen meer denken aan een moderne Europese stad als Rotterdam of Brussel dan aan het hart van Afrika. Dat is echter niet ver weg, want al in de voorstad Mbare vind je een markt die van de eerste tot de laatste stap puur Afrika is. Wie in Harare over de schone, geasfalteerde straten langs de etalages van luxe winkels loopt, heeft niet het idee midden in Afrika te zijn. De overheid is in deze westers aandoende hoofdstad een belangrijke werkgever, maar ook handel, industrie, vervoer en toerisme zorgen voor banen. Harare functioneert bovendien als marktplaats voor agrarische producten, waarvan tabak een van de belangrijkste is. In de stad staan 's lands beste ziekenhuizen, die zich kunnen meten met die in Zuid-Afrika en Europa. De universiteit heeft een breed scala aan faculteiten en telt meer dan 10.000 studenten. Het merendeel van de bevolking woont buiten het centrum. De zwarte bevolking woont vooral in de zuidelijke township Mbare en de satellietstad Chitungwiza. Het welgestelde deel van de hoofdstedelijke bevolking woont in de luxe buitenwijken met namen als Mount Pleasant, Borrowdale en Greystone Park, aan de noord- en ooststrand van de stad. Harare ligt op een hoogte van 1540 m waardoor er een aangenaam klimaat heerst. Hoewel de temperaturen gedurende zomermiddagen behoorlijk kunnen oplopen, koelt het 's avonds flink af.

Geschiedenis

Cecil Rhodes stichtte Harare op 12 september 1890. Eerder dat jaar was hij met zijn British South Africa Company het land van Ndebele en Shona binnengetrokken. Op een kopje in Mashonaland vond hij de juiste plek voor een garnizoensstad, die hij Fort Salisbury noemde, naar de Britse *prime minister*. Rhodes liet de Britse vlag hijsen en een paar saluutschoten klinken. Na een gebed en 3 hoeraatjes voor de koningin werd de nieuwe kolonie Zambezië uitgeroepen en bij het Britse koloniale rijk gevoegd. Zeven jaar later zou de naam veranderen in Rhodesië.

Binnen een jaar kwamen de eerste kolonisten vanuit de Kaap, aangetrokken door verhalen over uitstekende landbouwgronden en goudvondsten. Toen al werd de lokale bevolking buiten de stad gehouden. Ze vestigden zich in het nabijgelegen dorp Mbare dat in de loop van tijd aan Salisbury vastgroeide. In 1902 werd Salisbury op het spoorwegnet aangesloten.

In 1923 werd Salisbury hoofdstad van Rhodesië, waardoor de stad een sterke groei doormaakte. Maar door het onafhankelijk worden van Zambia in 1964 verloor Rhodesië twee derde van het grondgebied. En toen Ian Smith in 1965 Zuid-Rhodesië tot een onafhankelijke witte republiek uitriep, kwam daar een internationale economische boycot bovenop. Beide gebeurtenissen deden de stad Salisbury geen goed.

Bij het ingaan van de daadwerkelijke onafhankelijkheid in 1980 werd de naam Salisbury veranderd in Harare, naar de Shonachief Ne Harawa, een van de machthebbers in het gebied voor de komst van Rhodes. Sinds de onafhankelijkheid is de dynamiek in de hoofdstad geleidelijk aan teruggekeerd.

Centrum

De straten in het centrum van Harare vormen een strak roosterpatroon. Straten die van oost naar west lopen, worden aangeduid als *avenue*, die van noord naar zuid als *street*.

Een belangrijk oriëntatiepunt in Harare is het luxueuze Monomapata Hotel, dat in het hart van Harare aan Park Lane ligt. Voor wie onvoldoende middelen heeft om er te overnachten, is het goed te weten dat er op het terras een uitstekend en betaalbaar ontbijt wordt geserveerd en dat het hier aan het eind van de middag goed toeven is onder het genot van een koel drankje. Achter dit hotel liggen de **Harare Gardens**, het stadspark, dat schitterend is aangelegd en voor de lokale bevolking een populaire picknickplaats vormt. Menig paar laat hier de trouwfoto's nemen. In de weekeinden worden muziekvoorstellingen gegeven in het openluchttheater, terwijl op de kunstmarkt uitstekend aardige souvenirs kunnen worden gekocht. In het midden van het park ligt Sherrol's in the Park, met een sfeervol terras. Eveneens aan Park Lane, aan de zuidoostkant van Harare Gardens, ligt de

Zimbabwe: het oosten

In het oosten liggen tegen de grens met Mozambique de Eastern Highlands, die tot de mooiste gebieden van Zimbabwe worden gerekend. Dit gebergte rijst plotsklaps op uit het savannelandschap en kent in de Inyangani (2592 m) zijn hoogste punt. Tegen de hellingen liggen theeplantages. In de Eastern Highlands liggen twee natuurreservaten: Nyanga en Chimanimani. Parken die ongeschikt zijn voor safari's, omdat er geen groot wild leeft, maar daardoor juist aantrekkelijk zijn voor wandelaars. Mutare, de vijfde stad van Zimbabwe, ligt aan de voet van de bergketen en is een uitstekende uitvalsbasis voor tochten naar de Eastern Highlands.

In het zuidoosten van Zimbabwe, bij Masvingo, ligt het belangrijkste monument van Afrika ten zuiden van de Sahara: de uit de 13de eeuw daterende stad Great Zimbabwe, waarnaar het land werd genoemd toen het in 1980 onafhankelijk werd. Dit indrukwekkende bouwwerk, letterlijk 'stenen huis', is een must voor eenieder die Zimbabwe bezoekt.

Het zuidoostelijke lowveld is het laagland in het grensgebied met Zuid-Afrika en Mozambique. In dit dunbevolkte, dorre en overwegend zeer warme gebied ligt Gonarezhou National Park, het op een na grootste natuurreservaat van Zimbabwe.

< Waterval in het Chimanimani-gebergte. Het water valt van een hoogte van ongeveer 50 meter naar beneden: een spectaculair gezicht.

De beklimming van de Binga (2437 m) is een uitdaging voor de bezoekers aan Chimanimani. Vanaf de top kijk je uit over Mozambique.

Vogels zijn wel volop te zien. In de Eastern Highlands leeft een dertigtal vogelsoorten die elders in Zimbabwe, Botswana en Namibië niet voorkomen. Het opvallendst zijn de Afrikaanse sperwer (*redbreasted sparrow hawk*), zilverneushoornvogel (*silverycheeked horn bill*) en de emeraldhoeningzuiger (*malachite sunbird*).

Vumba Mountains

Bunga Forest Botanical Reserve en **Vumba Botanical Garden** zijn twee kleine natuurreservaten, gelegen in de Vumba Mountains, 30 km ten zuidoosten van Mutare. Hier is vooral de variatie aan bomen groot. Naar goede Engelse traditie ontbreekt een theehuisje niet. Zo nu en dan kom je een dier tegen, bijvoorbeeld een grijze meerkat, duiker, elandantilope of boomcivet. Vogels zijn er volop. De temperaturen in deze parken liggen beduidend lager dan in Mutare.

Nyanga

Nyanga National Park (470 km²), dat 100 km ten noorden van Mutare ligt, wordt vaak in een adem genoemd met Chimanimani, eveneens in de Eastern Highlands, maar 250 km zuidelijker. Overeenkomsten tussen de parken zijn zeker aanwezig. Niet veel bezoekers doen dan ook beide aan.

Nyanga ligt op een hoogte van meer dan 2000 m en is grotendeels bedekt met naaldbossen, wat het park een Europese aanblik geeft. De bergen ver-

oorzaken regelmatig stuwingsregens, ook in de droge tijd. In de beken die door het park stromen, wordt op forel gevist (vergunning is vereist). Er zijn verschillende watervallen en stuwmeertjes. Nijlpaarden, krokodillen en bilharzia komen niet voor, dus is zwemmen mogelijk. Wel is het jammer dat het water buitengewoon koud is. Bij een aantal meertjes kan een roeiboot worden gehuurd. In Nyanga groeit de *flame lily*. Deze fel oranjebloem is de nationale bloem van Zimbabwe.

De beklimming van de Inyangani, met 2592 m de hoogste berg van Zimbabwe, is relatief makkelijk en beduidend minder spectaculair dan die van de Binga in Chimanimani.

Door het aangename bergklimaat is Nyanga zeer geschikt voor wandelingen. Dieren worden echter weinig waargenomen. De meeste kans maak je op waterbok, knobbelzwijn, gnoe, koedoe, klipspringer, duiker, baviaan en grijze meerkat. Luipaard en hyena komen voor, maar worden zeer zelden gezien. Van de roofvogels is de kroonarend (*crowned eagle*) opvallend aanwezig.

De meeste wegen in Nyanga zijn voor gewone auto's goed begaanbaar. Je kunt er behalve vissen en zwemmen ook wildwatervaren, tennissen, mountainbikes huren en golfen (er zijn bijzonder fraaie courses aanwezig).

Mtarazi Falls

Mtarazi Falls National Park is feitelijk een uitbreiding van Nyanga in zuidelijke richting. Het park ligt rondom de Mtarazi Falls, met een hoogte van 762 m de hoogste van Zimbabwe. Vanaf de top van deze waterval heb je een schitterend uitzicht over de Honde Valley en de bergen van Mozambique daarachter.

Chimanimani

Langs de grens met Mozambique, 150 km ten zuidoosten van Mutare, strekt zich het relatief kleine **Chimanimani National Park** uit (170 km²). Het schitterende landschap hier behoort tot de mooiste van Zimbabwe. Vanaf het dorpje Chimanimani presenteren de Eastern Highlands zich als een enorme rotswand in het heuvellandschap. Door de hoge ligging doet het park eerder Europees dan Afrikaans aan. Het bestaat uit twee bergketens met daartussen een dal. De hoogste berg is de Binga (2437 m), op de grens tussen Zimbabwe en Mozambique. De beklimming hiervan neemt een aantal uren in beslag en is bijzonder indrukwekkend. Op de top staat een heuse grenspaal. Het uitzicht over Mozambique is fenomenaal.

Chimanimani kent de meeste regenval van Zimbabwe, waardoor het park rijk is aan rivieren en poelen. Op deze hoogte bestaat geen gevaar voor bilharziasis, terwijl nijlpaarden en krokodillen ontbreken. Je kunt dus gerust een frisse duik nemen in een van de riviertjes. De lage temperatuur van het water zorgt er meestal voor dat het bad slechts van korte duur is.

WANDELAARS OPGELET

De grens met Mozambique is met uitzondering van de Skeleton Pass en de top van de Binga niet aangegeven. Niemand zal de enthousiaste wandelaar een bezoek aan het buurland beletten. Toch wordt dit sterk afgeraden. Afgezien van het feit dat het wettelijk verboden is om op deze manier de grens over te steken, ligt westelijk Mozambique bezaaid met landmijnen uit de burgeroorlog.

Chimanimani kan alleen te voet worden betreden, wat het samen met het aangename koele klimaat tot een paradijs maakt voor wandelaars. In het gebied leven baviaan, elandantilope, sabelantilope, klipspringer, bosbok, blauwe duiker en grijze meerkat, maar zij worden niet vaak waargenomen. De grootste kans om antilopen te zien maak je vroeg in de ochtend. Verwacht niet een wandelsafari te kunnen maken als in Hwange.

De bezoeker aan Chimanimani hoeft geen getrainde wandelaar te zijn, maar een goede conditie is wel vereist. Vooral de klim naar de overnachtingshut is stevig. Het wordt aangeraden om voor de wandelingen het gezelschap van andere wandelaars te zoeken. Storm, regen en mist kunnen plotseling opzetten.

Chirinda

Chirinda Forest Botanical Reserve (10 km²) ligt in de zuidelijke uitlopers van de Eastern Highlands, in de omgeving van het grensstadje Mount Selinda. In dit bos komen rond de 100 soorten bomen voor. Pronkstuk is een naar schatting 1000 jaar oude mahonie, die met 64 m de hoogste boom van Zimbabwe is. De omtrek van de boom bedraagt 16 m. In september en oktober staan tal van planten in bloei. Bijzondere diersoorten die in het bos

Birchenough Bridge.

voorkomen, zijn de grijze meerkat, blauwe duiker en civet. Aan het eind van de regentijd zijn hier veel vlinders te zien. Ook spinnen worden in groten getale aangetroffen.

Het park ligt aan de weg Chipinge-Mount Selinda. Vlak voor Selinda is er een afslag naar rechts.

Birchenough Bridge

Rijdend tussen de Eastern Highlands en Masvingo kom je over de 330 m lange Birchenough Bridge. Deze reusachtige boogbrug over de Save is in 1935 gebouwd naar voorbeeld van de Sydney Harbour's Bridge in Australië. De brug is een schakel van belang in de handelsroute die van Beira via Mutare en Masvingo naar Johannesburg loopt. In het bouwwerk is 1500 ton staal verwerkt. In het gelijknamige plaatsje zijn een hotel en een markt, waar landbouwproducten uit de omgeving worden verhandeld.

MASVINGO EN OMGEVING

Geschiedenis

De geschiedenis van Masvingo, op het kruispunt van de routes Mutare-Bulawayo en Harare-Beitbridge, begon in 1890. Aangevoerd door Cecil Rhodes was de pionierscolonne van de British South Africa Company vanuit Bechu-